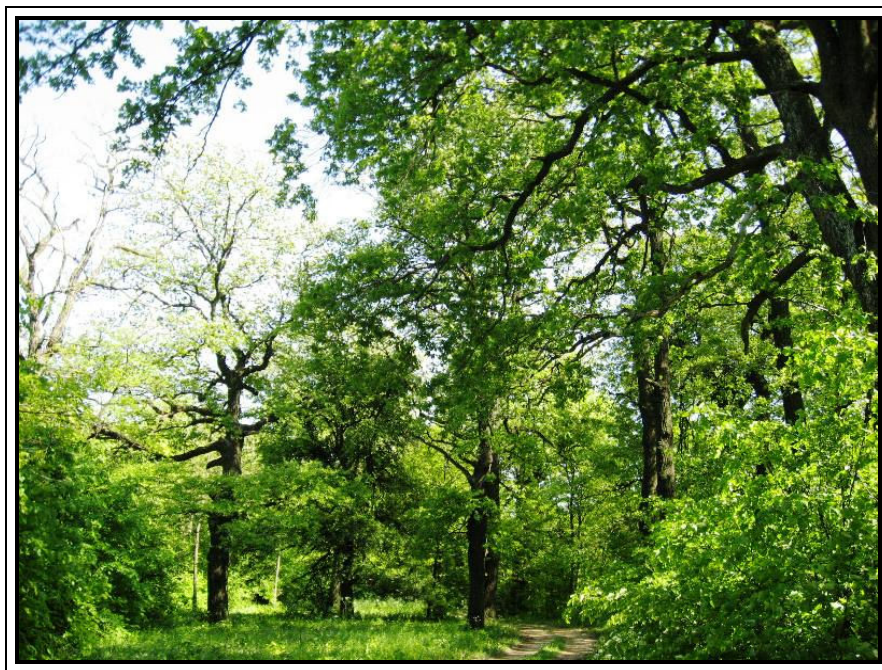

GÉZAHÁZI PARKERDŐ HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

A Gézaházi Parkerdő idős csertölgyei

Megbízó:

Csesznek Községi Önkormányzat
8419 Csesznek, Vár u. 42.

Tervezők:

Bruckner Attila, okl. táj- és kertépítésmérnök
táj- és természetvédelmi szakértő SZ-043/2009
8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.

Szekeres Anita, okl. táj- és kertépítésmérnök
táj- és természetvédelmi szakértő SZ-018/2012
8100 Várpalota, Tábormező u. 20.

2014. május 31.

Tartalomjegyzék

Előzmények	3
1. Általános adatok	3
1.1. A tervezési terület azonosító adatai	3
1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése	3
1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok	4
1.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások	4
1.4.1. Érintett erdőrészek	5
1.4.2. Erdőgazdálkodó	5
1.4.3. Vadgazdálkodó	5
1.4.4. Településrendezési - és területrendezési terv	5
2. A tervezési terület jellemzői	5
2.1. Tájtipológia	5
2.2. Környezeti elemek	5
2.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok	5
2.2.2. Éghajlat	6
2.2.3. Vízrajzi adottságok	6
2.2.4. Növényföldrajzi helyzet	6
2.2.5. A tervezési terület növényvilága	6
2.2.6. A tervezési terület állatvilága	9
2.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok	10
2.3.1. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek	10
2.3.2. Tájképvédelem, tájhasználat	10
2.3.3. Tájhasználati konfliktusok	10
2.4. Oktatás, kutatás	11
2.5. Gazdasági jellemzők	11
2.5.1. Mezőgazdálkodás	11
2.5.2. Erdő- és vadgazdálkodás	11
2.5.3. Turizmus, idegenforgalom	11
2.5.4. Ipar, bányászat	11
3. Természetvédelmi célkitűzések	11
4. Természetvédelmi stratégiák	12
5. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak	12
5.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása	12
5.2. Fajok védelme	12
5.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek	13
5.4. Látogatás	13
5.5. Kutatás, vizsgálatok	13
5.6. Terület- és földhasználat	13
5.7. Természetvédelmi infrastruktúra	13
5.8. Erdők kezelése	14
Fotódokumentáció	15

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

Gézházi Parkerdő helyi jelentőségű védett természeti terület

Előzmények

Megbízótól 2014. januárban kaptunk megbízást a Gézházi parkerdő helyi jelentőségű védett természeti terület kezelési tervének elkészítésére.

A természetvédelmi kezelési tervet megalapozó táj- és természetvédelmi vizsgálat érdekében 2014 tavaszán több alkalommal helyszíni bejárást végeztünk, a terület élő- és élettelen természeti adottságainak, valamint táji értékeinek felkutatása érdekében.

A kezelési terv összeállításához összegyűjtöttük a vonatkozó szakmai információkat – természetvédelem, erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, műemlékvédelem, területrendezés, településfejlesztés, tájértékek, földhasználat –, valamint áttekintettük a területtel kapcsolatosan fellelhető szakirodalmat is.

A természetvédelmi kezelési terv összeállításához a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet szempontjait, valamint az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi követelményeiről és elkészítéséről szóló 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás tematikáját alkalmaztuk.

1. Általános adatok

1.1. A tervezési terület azonosító adatai

Azonosító név: **Gézházi parkerdő**

Védett Természeti Területek Törzskönyve törzskönyvi száma: **18/34/TT/79**

Védetté nyilvánító határozat száma: **Veszprém Megyei Tanács 15.031-4/1979. sz. határozata**

A terület jogi helyzete: **Helyi jelentőségű védett természeti terület**

Terület: **15,8522 hektár**

Érintett megye: **Veszprém megye**

Érintett település: **Csesznek község**

Érintett helyrajzi számok: **Csesznek külterület: 042, 044/3, 044/4, 044/5, 047**

A terület mértani középpontjának EOY koordinátái: **Y = 561 823; X = 220 580**

A terület mértani középpontjának tengerszint feletti magassága: **457 mBf-i.**

A területet lefedő M=1:10.000 EOY szelvény-azonosítója: **53-212**

Illetékes természetvédelmi hatóság: **Bakonyzentkirályi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője**

Természetvédelmi kezelő: **a terület magántulajdonosa**

A terület megközelítése:

A Gézházi parkerdő Csesznek község külterületén az Északi-Bakony tájegységben helyezkedik el. Megközelítése gépjárművel a 82-es főközlekedési úton lehetséges. A terület a főút Zirc és Csesznek között szakaszán, attól keleti irányban található és egy a főútról leágazó bekötő úton közelíthető meg.

1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

A park kiemelkedő természeti értékét képviselik a kiritkult legelőerdő zömét alkotó, hatalmas méretű csertölgyek és a terület délnyugati részén lévő értékes szelídgesztenyés. Ezért 1980-ban a Veszprém Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága 15.031-4/1979. számú határozatával a Gézházi parkerdő védetté nyilvánításáról rendelkezett.

Hivatkozott határozat szerint a védetté nyilvánítás célja az volt, hogy megyei jelentőségű értéként az itt található idős fasorok és facsoportok tartós fennmaradását biztosítsák, illetve a területen lévő műemléképületek környezetét megóvják. A parkerdő kiemelkedő természeti értékét képezik a kiritkult legelőerdő zömét alkotó, hatalmas méretű csertölgyek és a terület délnyugati részén lévő értékes szelídgesztenyés.

A tervezési terület nem tartozik európai közösségi és egyéb nemzetközi kijelölés hatálya alá.

1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok 2014. évben

Település neve	Hrsz./alrészlet	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos, tulajdonosi csoport	Vagyonkezelő
Csesznek	042	0,8772	kivett, saját használatú út	Gézháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gézháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Csesznek	044/3	8,6352	kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület	Gézháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gézháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Csesznek	044/4	0,3382	kivett, közforgalom elől elzárt magánút	Gézháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft./ Mókusház Kft.	Gézháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft./ Mókusház Kft.
Csesznek	044/5	5,6020	kivett, gazdasági épület, udvar	Mókusház Kft.	Mókusház Kft.
Csesznek	047	0,3996	kivett, saját használatú út	Gézháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gézháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

**MEGJEGYZÉS: Az eredeti védetté nyilvánítási dokumentum szerint a védett terület helyrajzi számai: Csesznek 042, 044/2, 046, 047, amelyek az országos nyilvántartásban (www.termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek) is így szerepelnek. A tervezés során megállapítottuk, hogy a 044/2 és 046 helyrajzi számok megszűntek, helyettük a Csesznek 044/3, 044/4, 044/5 hrsz-ú ingatlanokat alakították ki, a földhivatali bejegyzés szerint 2012-ben.*

1.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások:

1.4.1. Érintett erdőrészek:

A terület nem erdőgazdálkodási térség, nincs kijelölt erdőrészlet.

1.4.2. Erdőgazdálkodó:

A terület nem üzemtervezett erdőterület, nincs kijelölt erdőgazdálkodó.

1.4.3. Vadgazdálkodó:

Hegyi Vadászok Vadásztársaság (Győr), kódszám: 19-300910-1-4-1

1.4.4. Településrendezési- és területrendezési terv:

Csesznek község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról szóló Csesznek Községi Önkormányzat Képviselőtestületének 14/2005. (X.24) számú rendelete (HÉsz) 27. § rendelkezik a természetvédelmi előírásokról:

- (5) A helyi jelentőségű természetvédelmi területen mindenfajta, a terület jellegét és rendeltetését befolyásoló változtatás, továbbá építési tevékenység csak a természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulása birtokában lehetséges.
- (6) A helyi jelentőségű védett természeti értékek (fák) a természetvédelmi hatóság engedélye előzetes hozzájárulása alapján csak akkor vágathatók ki, ha azt egészségügyi állapotuk megköveteli.

- (7) A helyi jelentőségű védett természeti értékek ápolásáról tulajdonosának gondoskodni kell.
(8) A helyi jelentőségű védett természeti értékek környezetében épület, illetve újabb jelentős méretű növények csak kertészeti szakvélemény alapján helyezhetők el.

A HÉSz 1. sz. melléklete szerint a műemléki védettség alatt álló terület:

Esterházy majorság, Gézaháza (Csesznek)

hrsz: 044/3, 044/4, 044/5, 045

Törzsszám: 8750

Műemléki környezet: 042 út, 041/4, 041/5, 041/6, 041/7, 041/8, 041/9, 041/11, 047 út, 048/1, 048/2, 048/3, 048/4, 050 út, 054/1, 054/2, 054/3, 054/4.

2. A tervezési terület jellemzői

A táj- és természetföldrajzi adatok forrása:

Magyarország kistájainak katasztere, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010.

2.1. Tájtipológia

Tájföldrajzi szempontból a tervezésre kijelölt terület hovatartozása a következő:

Makrorégió:	Dunántúli-középhegység nagytáj
Mezorégió:	Bakony-vidék középtáj
Mikrorégió:	Öreg-Bakony kistáj

A természeti adottságokat e kistáj jellemzői alapján értékeljük.

2.2. Környezeti elemek

2.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok

A kistáj függőlegesen jól tagolt, változatos formációk jellemzik. A domborzat változékonyságára utal, hogy a relatív relief értékek magasak, átlagosan 170-180 m/km². A térséget fejlett völgyhálózat jellemzi, a mikroformákban gazdag felszínt karsztos mélyedések, karrmezők teszik változatossá. A geomorfológia képét tető helyzetű (550-710 m), köztes helyzetű (400-550 m), átlagos magasságú (300-400 m) és alacsony helyzetű (200-300 m) fennsíkok, fennsíkmaradványok, valamint az ezeket tagoló eltérő tszf-i helyzetű hegyközi medencék, a medencéket felfűző karsztos eróziós szurdokvölgyek, valamint szélesebb-keskenyebb glacisok és pedimentek határozzák meg.

A hegységi tömeget uralkodóan mezozoos (a triász, jura és kréta egyaránt képviselve van) mészkő- és dolomitformáció-sorozatok, kisebbrészt harmadidőszaki medenceüledékek, negyedidőszaki üledéktakarók építik fel. Az Öreg- vagy Magas-Bakony szerkezetileg a középhegységi kréta geosinklinális nyugati szárnyának tartozéka. A kistáj domborzatát árkos-sasbércecs szerkezet jellemzi. Fejlődésmenete során északnyugati-délkeleti és erre merőleges irányú szerkezeti vonalak mentén szerkezeti árkokra és különböző magasságú sasbércekre, fennsíkokra töredezett.

A tervezési területen illetve annak közvetlen közelében az alábbi kőzettípusokat térképezték fel (Forrás: <http://loczy.mfgi.hu/fdt100/>): Szőci Mészkő Formáció - nagygyumós szerkezettel és sok nagy foraminiferával (Nummulites, Alveolina, Assilina, Discocyclina) -; Fődolomit Formáció - vastagpados, korai diagenetikus dolomit, lofer-ciklusos -; Fenyőfői Tagozat - a mészkő fokozatos átmenete a Fődolomit Formáció felé -; Gánti Bauxit Formáció - bauxit, bauxitos agyag, kaolinos agyag, bauxit extra- és intraklasztos -; pleisztocén kavics és pleisztocén lösz mészkő.

A kistájat a legnagyobb területi kiterjedésben (44 %) a karbonátos tömör kőzeten képződött rendzina talajok borítják. A parkerdő erdőszült részeit is ez a talajtípus jellemzi. A tervezési terület körülvevő mezőgazdasági területeken a laza lejtőlösszel borított felszínek jellemzőek.

2.2.2. Éghajlat

A kistáj ezen része mérsékelt hűvös és nedves éghajlatú. Évente 1960 körüli a napsütéses órák száma, amelyből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 200 óra napsütés várható. A csapadék évi mennyisége az évi 700-750 mm-t is elérheti. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 50-60 nap, az átlagos maximális hóvastagság 25-30 cm és gyakori a hófúvás. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke +9,0 °C körül alakul. A vegetációs időszak középhőmérséklete megközelítőleg +15,0 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga +30,0 °C körül alakul, a leghidegebb téli napoké -15-16 °C körüli. Az uralkodó szélirányok észak-északnyugati irányúak, az átlagos szélsébség a hegytetőkön 4,5 m/sec körüli értéket mutat. A klimatikus adottságok az erdő- és vadgazdálkodásnak kedveznek, valamint a kevésbé hőigényes, nagyobb vízigényű szántóföldi növények termesztésére alkalmasak.

2.2.3. Vízrajzi adottságok

A kistáj vizeit számos bővizű patak vezeti le. A vizsgált terület, a kistáj északi részének vizeit a Cuha-patak gyűjti össze. A kisvizek főleg nyár végén és ősszel fordulnak elő, az árvizek tavasszal és nyár elején szoktak bekövetkezni. A hegységben összefüggő talajvízszint nincsen. A völgytalpak talajvíz előfordulásai elszigeteltek és jelentéktelenek. Kémiai típusuk kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A rétegvizek mennyisége a tárolókőzet porozitása szerint változik. A terület vízbázis, ezért a vízminőség-védelem közérdekű feladat.

2.2.4. Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli középhegység flóraidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórajárásába (*Vesprimense*) tartozik.

A kistáj területének természetes növénytakaróját üde erdőségek alkotják. A magasabban fekvő területeken gazdag aljnövényzetű bükkösök találhatók (medvehagyma - *Allium ursinum*, erdei madársóska - *Oxalis acetosella*, hölgypáfrány - *Athyrium filix-femina*, erdei pajzsika - *Dryopteris filix-mas*, бүккшас - *Carex pilosa*, erdei sás - *Carex sylvatica*, бёкабogyó - *Actea spicata*, szártalan kankalin - *Primula vulgaris*). A бүккшосок уралта ердők ментён gyakorta mély, meredek falú, kötőrmeléses völgyek találhatók, ahol hűvös klímát kedvelő szurdokerdők jöttek létre (erdei holdviola - *Lunaria rediviva*, farkasölő sisakvirág - *Aconitum vulparia*, gimpáfrány - *Phyllitis scolopendrium*), amelyek a Dunántúlon itt a leggyakoribbak. A szurdokerdők sziklái magashegységi fajok (mohos csitri - *Moehringia muscosa*, havasi ribiszke - *Ribes alpinum*, zöld fodorka - *Asplenium viride*) fordulnak elő. A meredek, délies hegyoldalakon jellemző a cser- (*Quercus cerris*) és kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraea*) kialakulása, a nagyobb erdőtömbökben pedig a molyhos tölgy (*Quercus pubescens*) is megjelenik. A tölgyes foltok több meleg- és fénykedvelő fajnak (bajuszos kásafű - *Piptatherum virescens*, bíbros kosbor - *Orchis purpurea*, nyugati pikkelypáfrány - *Asplenium ceterach*, pirítógyökér - *Tamus communis*) adnak otthont és hazánkban egyedülállóan csak ezeken a területeken fordul elő egy mediterrán árvalányhaj faj (szálkás árvalányhaj - *Stipa bromoides*).

2.2.5. A tervezési terület növényzete

A természeti állapotfelmérés egyik legfontosabb része a tervezési létesítmény és környezete vegetációjának vizsgálata. A felszint borító növényzet típusa, magassága, összetétele, kora, művelési viszonyai alapjaiban meghatározzák a tájhasználatot és a tájképi potenciált.

Több alkalommal végeztünk terepbejárást, hogy különböző aspektusokban előforduló növényállományt feltérképezzük.

A helyszínelések ideje: 2014. március 16.; 2014. április 16.; 2014. május 10.

A parkerdő növényzettípusát az Á-NÉR 2007 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) alapján soroltuk be. A helyszín növényzete rendkívül változatos, helyenként néhány száz m²-es foltok találhatók és rendkívül mozaikolt, ezért az ilyen kis élőhelyeket értelmetlen lett volna külön felmérni és ábrázolni. A tervezési helyszín leginkább a következő Á-NÉR kategóriával jellemezhető: **P6 - Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával**

Á-NÉR általános jellemző

Olyan parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők, amelyek az egykori vegetáció maradványait őrzik, vagy ahol – erőteljes kezelés hiányában – a korábbi növényzet regenerálódásnak indult. Természetessége általában 1-es, 2-es, de a gye- vagy erdőmaradványokkal rendelkezők lehetnek 3-as vagy akár kivételesen 4-es értékűek is (pl. amennyiben sok nagyméretű élő és holtfat is tartalmaznak).

Jellemzés

Szántóföldi környezet ölelésében meghagyott, trapéz alaprajzú (közel 400 méter x 400 méter) erdőtömb az eredeti cseres- illetve gyertyános tölgyes erdők maradványaival (elsősorban a déli részen), de a terület centrumában erős antropogén hatás érvényesül (utak, épületek, széles, zúzalékolt felületek stb.). Néhány kisebb, max. 3000 m² területű legelő mozaikszerűen terül el az erdőben, amelyet a tulajdonos állattartásra használ, jelenleg lovakat tart, legeltet rajtuk. A korábbi, akár évszázadokkal ezelőtti legeltetésre utalhatnak a terület keleti és nyugati részén is megtalálható nagy cser (*Quercus cerris*) hagyásfák. A délkeleti szegletben jó természetességű idős cseres-gyertyános-tölgyes erdő található, mely jelenlegi formájában megtartásra javasolt. Az északi részek, a romos gazdasági épületek közelében elakósodtak illetve gyomnövényzet borítja a felszínt. Az épületek környezetében gyakoriak a dísnövények, melyek bizonyosan ültetés révén kerültek a helyszínre. A déli oldalon rövid idős duglászfenyő (*Pseudotsuga menziesii*) fasor található. A dísnövényként ültetett fajok természetesen nem őshonosak, de a terület arborétum és parkerdő jellegét mutatják, ezért további erősítésük javasolt.

A cserjeszint a legtöbb helyen dús és többnyire őshonos fajokból áll.

A gyepszint az erdős részekben a dús cserjeszint miatt legtöbbször visszaszorult, gyakran nudum (azaz növényzet nélküli, csupán az avarszint jellemző). A legeltetett tisztásokon többnyire fűfélékből álló vegetáció található. A déli részen lévő természetszerű állapotú tölgyes erdőben a vegetációra jellemző fajok fordulnak elő.

A területen azonosított jellemző fajok:

<i>Acer campestre</i>	Mezei juhar
<i>Acer platanoides</i>	Korai juhar
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Hegyi juhar
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Vadgesztenye
<i>Betula pendula</i>	Bibircses nyír
<i>Carpinus betulus</i>	Gyertyán
<i>Fagus sylvatica</i>	Bükk
<i>Fraxinus excelsior</i>	Magas kőris
<i>Fraxinus ornus</i>	Virágos kőris
<i>Malus sylvestris</i>	Vadalma
<i>Morus alba</i>	Fehér eper
<i>Picea abies</i>	Lucfenyő
<i>Populus euramericana</i>	Nemes nyár
<i>Prunus avium</i>	Madárcseresznye
<i>Pyrus pyraeaster</i>	Vadkörte
<i>Quercus cerris</i>	Cser

<i>Quercus petraea</i>	Kocsánytalan tölgy
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Fehér akác
<i>Sorbus torminalis</i>	Barkócaberkenye
<i>Tilia cordata</i>	Kislevelű hárs
<i>Ulmus glabra</i>	Hegyi szil

Cserjék:

<i>Cornus mas</i>	Húsos som
<i>Cornus sanguinea</i>	Veresgyűrű som
<i>Corylus avellana</i>	Mogyoró
<i>Crataegus monogyna</i>	Egybibés galagonya
<i>Euonymus europaeus</i>	Csíkos kecskerágó
<i>Ilex aquifolium</i>	Magyal – dísznövény
<i>Ligustrum vulgare</i>	Vesszős fagyal
<i>Prunus spinosa</i>	Kökény
<i>Rosa canina</i>	Gyepűrózsa
<i>Rubus sp.</i>	Szeder
<i>Sambucus nigra</i>	Fekete bodza
<i>Taxus baccata</i>	Tiszafa – dísznövény
<i>Thuja sp.</i>	Tuja
<i>Viburnum lantana</i>	Ostormén bangita
<i>Viburnum rhytidophyllum</i>	Ráncoslevelű bangita – dísznövény

Jellemző lágyszárú növények:

<i>Aegopodium podagraria</i>	Podagrafű
<i>Ajuga reptans</i>	Indás infű
<i>Anemone ranunculoides</i>	Bogláros szellőrózsa
<i>Anthriscus cerefolium</i>	Zamatos turbolya
<i>Arum maculatum</i>	Foltos kontyvirág
<i>Asplenium trichomanes</i>	Aranyos fodorka
<i>Buglossoides purpureocaerulea</i>	Erdei gyöngyköles
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Páztortáska
<i>Carex pilosa</i>	Bükksás
<i>Chelidonium majus</i>	Vérehulló fecskefű
<i>Corydalis cava</i>	Odvas keltike
<i>Dactylis glomerata</i>	Csomósebír
<i>Dentaria bulbifera</i>	Hagymás fogasír
<i>Dentaria enneaphyllos</i>	Bókoló fogasír
<i>Euphorbia cyparissias</i>	Farkaskutyatej
<i>Festuca sp.</i>	Csenkesz
<i>Filipendula vulgaris</i>	Koloncos legyezőfű
<i>Fragaria vesca</i>	Erdei szamóca
<i>Galium odoratum</i>	Szagos müge
<i>Gallium aparine</i>	Ragadós galaj
<i>Gallium mollugo</i>	Közönséges galaj
<i>Gelechoma hederacea</i>	Repkény
<i>Geranium robertianum</i>	Nehézszagú gólyaorr
<i>Hedera helix</i>	Borostyán
<i>Helleborus odorus</i>	Illatos hunyor
<i>Lamium galeobdolon</i>	Sárga árvacsalán
<i>Lamium purpureum</i>	Piros árvacsalán
<i>Melandrium album</i>	Mécsvirág
<i>Orobanche sp.</i>	Szádorgó

<i>Parietaria officinalis</i>	Közönséges falgyom
<i>Plantago major</i>	Nagy útifű
<i>Polygonatum odoratum</i>	Soktérdu salamonpecsét
<i>Primula veris</i>	Tavaszi kankalin
<i>Pulmonaria officinalis</i>	Orvosi tüdőfű
<i>Ranunculus ficaria</i>	Salátaboglárka
<i>Ranunculus repens</i>	Kúszó boglárka
<i>Reseda lutea</i>	Vadrezeda
<i>Salvia nemorosa</i>	Ligeti zsálya
<i>Sedum maximum</i>	Bablevelű varjúháj
<i>Stellaria media</i>	Közönséges tyúkhúr
<i>Taraxacum officinale</i>	Pongyola pitypang
<i>Urtica dioica</i>	Nagy csalán
<i>Veronica chamaedrys</i>	Ösztörűs veronika
<i>Vicia cracca</i>	Kaszanyűgbükköny
<i>Vinca minor</i>	Kis meténg
<i>Viola odorata</i>	Illatos ibolya

2.2.6. A tervezési terület állatvilága

A tervezett területen természetes vízfelszín nem található, így halakat és kételtű fajokat nem észleltünk. Gyakori erdei békafajok alkalmi átvonulása lehetséges. Hüllőfaj egyetlenegy egyede sem került felmérésre, de fali gyík, zöld gyík, erdei sikló előfordulása valószínűsíthető.

A madarak közül számos fajt észleltünk, melyek egy része átrepülő volt (rendszertani sorrendben):

<i>Phasianus colchicus</i>	Fácán
<i>Accipiter nisus</i>	Karvaly
<i>Buteo buteo</i>	Egerészölyv
<i>Columba oenas</i>	Kék galamb
<i>Columba palumbus</i>	Örvös galamb
<i>Streptopelia turtur</i>	Vadgerle
<i>Cuculus canorus</i>	Kakukk
<i>Jynx torquilla</i>	Nyaktekercs
<i>Dendrocopos major</i>	Nagy fakopáncs
<i>Hirundo rustica</i>	Füsti fecske
<i>Delichon urbica</i>	Molnárfecske
<i>Anthus trivialis</i>	Erdei pityer
<i>Motacilla alba</i>	Barázdabillegető
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Ökörszem
<i>Erithacus rubecula</i>	Vörösbegy
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Fülemüle
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Házi rozsdafarkú
<i>Turdus merula</i>	Fekete rigó
<i>Turdus philomelos</i>	Énekes rigó
<i>Turdus viscivorus</i>	Léprigó
<i>Sylvia curruca</i>	Kis poszáta
<i>Sylvia atricapilla</i>	Barátposzáta
<i>Phylloscopus collybita</i>	Csilpcsalpfűzike
<i>Aegithalos caudatus</i>	Ózlapó
<i>Parus palustris</i>	Barátcinege
<i>Parus caeruleus</i>	Kék cinege
<i>Parus major</i>	Szécinege
<i>Sitta europaea</i>	Csuszka
<i>Certhia brachydactyla</i>	Rövidkarmú fakusz

<i>Oriolus oriolus</i>	Sárgarigó
<i>Garrulus glandarius</i>	Szajkó
<i>Pica pica</i>	Szarka
<i>Corvus cornix</i>	Dolmányos varjú
<i>Sturnus vulgaris</i>	Seregély
<i>Passer domesticus</i>	Házi veréb
<i>Passer montanus</i>	Mezei veréb
<i>Fringilla coelebs</i>	Erdei pinty
<i>Carduelis carduelis</i>	Tengelic
<i>Carduelis chloris</i>	Zöldike
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Meggyvágó
<i>Emberiza citrinella</i>	Citromsármány

Fészkelési időben vagy átvonulóként várható még gyakori – főleg énekesmadár – fajok előfordulása. A tervezési helyszínen fokozottan védett madár ismert fészke nem található sem a terepbejárás, sem más természetvédelmi felmérés vagy hozzáférhető szakirodalmi adatok alapján. Ragadozómadár fészkelésére alkalmas sziklaüreget nem találtunk.

A potenciális fészkelők elsősorban az erdős területekre jellemzőek, ha fészkelnek is, 5-10 párnál a kis terület miatt állományuk biztosan nem nagyobb.

Emlősfajokat nem észleltünk. Őz, szarvas és vaddisznó lábnyomot és hulladékot találtunk. Néhány gyakori erdei faj (sün, vörös róka, nyuszt stb.) használhatja még a területet, de tömegesen bizonyosan nem fordulnak elő.

2.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok

2.3.1. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek

A Gézházi parkerdő területe eredetileg a cseszneki és milványi gróf Cseszneky család birtokát képezte, akik a környéken a vad- és erdőgazdálkodásra fektettek nagy hangsúlyt. Később a galánthai gróf Esterházy család tulajdonába jutott a terület, ekkor hozták létre a parkerdőt és építették fel a majorságot kiszolgáló ma is ismert épületeket.

A Gézházi parkerdő helyi jelentőségű védett természeti területen lévő, a korabeli Esterházy majorság korából származó építmények – magtár, kétszintes istálló, kápolna – szerepelnek a műemlékek jegyzékében (azonosító: 9805; törzsszám: 8750).

A tervezési területen lévő azon építmények, műtárgyak –, mint pl. a korabeli kovácsolt vas kapu, turistaház stb. –, amelyek nem állnak műemléki oltalom alatt, azok egyedi tájértéknek minősíthetők.

2.3.2. Tájképvédelem, tájhasználat

A vizsgált terület része az országos jelentőségű tájképvédelmi övezetnek Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Veszprém Megye Területrendezési Tervéről szóló 5/2005. (V.27.) önkormányzati rendelete alapján.

A tervezési terület a lovasturizmus céljait szolgálja. Ennek érdekében a lótartáshoz szükséges istállók, karámok kerültek kialakításra. A fák közötti tisztások a lovak legeltetésére vagy kaszálóként használatosak. A parkerdőt aszfaltozott és földutak hálózák be.

2.3.3. Tájhasználati konfliktusok

a) Azokon a területrészeken, ahol nincs állattartás, ott a korábbi legelőerdő jelleg már nem érzékelhető, mivel kezelés hiányában a fás- és lágyszárú aljnövényzet a terület nagy részén elburjánzott.

b) Az aljnövényzetben invazív fajok (pl. fehér akác) előretörése tapasztalható.

- c) Az idős fák egy részének egészségi állapota leromlott, a korhadás, leszakadó ágak miatt balesetveszélyesek lehetnek.
- d) A korábbi turistaközpont megszűnt, ezért az 1990-es évek elejéig használatban lévő épületek turistaház és a kapcsolódó létesítményei romos állapotban lelhetők fel. A bakancsos turizmushoz annak idején kiépített lábazatos kerítés, közművek, derítő, baromfi ól stb. műszaki állapota leromlott és fennáll a lehetősége a potenciális környezetszennyezésnek (talaj, víz).
- e) A területen lévő számos járt útvonal felszabdálja az erdőterületet, amely esetlegesen gátolhatja a természeti folyamatok érvényesülését.

2.4. Oktatás, kutatás

A tervezési területre vonatkozó kutatás és oktatási tevékenység jelenleg nem folyik.

2.5. Gazdálkodási jellemzők

2.5.1. Mezőgazdálkodás

A Gézházi parkerdő közvetlenül határos mezőgazdasági területekkel. A környezetében lévő termőföldeken vetésforgóval gabonát és takarmánynövényeket termesztnek.

2.5.2. Erdő- és vadgazdálkodás

- a) A Gézházi parkerdőben tervszerű erdőgazdálkodás nem folyik, nem erdőgazdálkodási terület, tehát nem üzemtervezett erdő. Ugyanakkor a terület erdő jellegű, ezért ehhez kapcsolódóan erdészeti beavatkozások szükségesek az invazív cserje- és fafajok, a lágyszárú gyomfélék visszaszorítása érdekében.
- b) A terület vadgazdálkodási terület, de a terület tulajdonviszonyai és a lovasturizmus miatt tényleges vadászati tevékenység a területen nem megvalósítható.

2.5.3. Turizmus, idegenforgalom

A Gézházi parkerdő területe magánkézben van, ezért szabadon nem látogatható. A tulajdonosok lovas-turisztikai bázisként üzemeltetik a területet, a felújított istállóban lovakat tartanak, bértartást is vállalnak. A látogatók fogadásához szükséges infrastruktúra a felújított majorsági épületekben biztosított.

A Gézházi parkerdő területe privatizáció előtti évtizedekben, mint a piros túraútvonal fontos állomása, kedvelt turistabázis volt a bakancsos turisták számára. A terület magántulajdonba kerülésével a piros kereszt útvonalat kivezték a területről, a túrázók északi irányból kerülhetik meg a parkerdőt. Sajnos a turistaház és kiszolgáló létesítményei jelenleg használaton kívül vannak, a felújítási munkálatok ezeket az építményeket nem érintették.

2.5.4. Ipar, bányászat

A tervezési terület 500 m-es körzetében ipari tevékenységet, bányászatot nem folytatnak.

3. Természetvédelmi célkitűzések

- a) Meg kell őrizni a parkerdő meglévő természeti, táji és kultúrtörténeti értékeit.
- b) Meg kell vizsgálni a meglévő értékes faállományt és az eredménytől függően gondoskodni kell annak megújításáról.
- c) Vissza kell szorítani a fás- és lágyszárú invazív fajokat.
- d) A magántulajdonossal egyetértésben meg kell vizsgálni parkerdő szervezett bemutatásának lehetőségét.

- e) Ösztönözni kell a területre vonatkozó természettudományos és kultúrtörténeti kutatásokat.

4. Természetvédelmi stratégiák

- a) A természetvédelmi kezeléssel kapcsolatos beavatkozások - a magántulajdonossal és az érintett gazdálkodó szervezetekkel történő - előzetes egyeztetése.
- b) A parkerdő értékes faállományáról részletes dendrológiai felmérés készítése.
- c) Az őshonos vagy exóta fajokkal telepített állományrészek ökológiai állapotának megőrzése, illetve a természetes felújulás és telepítés feltételeinek biztosításával annak javítása. A idős faállomány felújítása.
- d) A területen lévő műemlékek jelenlegi állapotának felmérése.
- e) A nem műemléki védettségű létesítmények egyedi tájérték kataszterezése.
- f) A legelőterületek, tisztások fenntartása.
- g) További útvonalak kialakítása csak a természetvédelmi kezeléssel összhangban lehetséges.
- h) A természetes erdődinamikai folyamatok minél teljesebb érvényesülését támogató erdőkezelés, természetközeli erdőgazdálkodás alkalmazása, változatos korösszetételű, elegyes erdőállományok kialakítása, fenntartása.
- i) A természetes felszínalakzatok (domborzat, medrek) megőrzése.
- j) Az erdőszegélyeken a vegetáció heterogenitásának fenntartása, kíméletes kezelése, a természetvédelmi szempontból kedvező szegélyhatás megőrzése érdekében.
- k) Tájidegen és invazív fajok állományainak visszaszorítása.

5. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

5.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

- a) A tisztásokat rendszeresen kaszálni kell, a gyepeket az időjárástól függően szükség szerint évente 4–6 alkalommal kell lenyírni.
- b) A legelőnek, kaszálónak használt területekre műtrágya kijuttatása tilos.
- c) A természetes jellegű faállományt és a meglévő exóta fafajtaikat folyamatosan gondozni kell.
- d) A fás területek kezelését a gyepszintben előforduló értékes lágyszárú növények minél nagyobb fokú kíméletével kell elvégezni.
- e) Fakivágás és fapótlás csak az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével illetve hozzájárulásával történhet.
- f) A fás területek kezelésével kapcsolatos munkálatokat (cserjeirtás, gyérítés, szálalás stb.) – havária esetek kivételével – lehetőleg október 1. és április 15. között kell elvégezni.
- g) A parkerdő területén az elpusztult és kivágott faegyedek helyén a térségre jellemző őshonos fafajok egyedeit kell telepíteni. A fafajok megválasztásakor a Bakonyban előforduló lombhullató fafajok közül a juhar (*Acer*), tölgy (*Quercus*), berkenye (*Sorbus*), hárs (*Tilia*) fajokat kell előnyben részesíteni, amelyek jobban ellenállnak a fagynak, a téli töréskárnak, a nyári melegnek, a napsugárzásnak és az aszálynak is.
- h) Az esetleges viharkárokot bekövetkezésük után a lehető leghamarabb fel kell számolni.
- i) A parkerdő határán lévő erdőszegély megbontása tilos.

5.2. Fajok védelme

- a) A fás szárú növényállomány kezelése – a havária esetek kivételével – csak vegetációs időn kívül – lehetőleg október 1. és április 15. – között történhet.
- b) A természetvédelmi kezelési tevékenységek során fokozottan ügyelni kell a fészkelési időszakban a fészkek, odúk biztonságára.

5.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- a) Biztosítani kell a műemlék épületek jó műszaki állapotban tartását.
- b) A turistaházat fel kell újítani és funkciót kell találni a gazdaságos hasznosításra.
- c) A területen található egyedi tájértékeket fel kell mérni, majd meg kell határozni a fenntartásukhoz szükséges feladatokat.
- d) A műemlékeket, egyedi tájértékeket elbontani, megszüntetni tilos.

5.4. Látogatás

- a) A terület magántulajdon, jelenleg csak a szállóvendégek használhatják a tulajdonos és képviselője hozzájárulásával.
- b) Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a nem szállóvendégek, tudományos kutatók részére előzetes bejelentkezés alapján látogatható legyen a terület vagy nyílt napokat kell kijelölni az érdeklődők számára.

5.5. Kutatás, vizsgálatok

- a) A természetvédelmi terület részletes dendrológiai és táji érték felmérése szükséges.
- b) Tudományos kutatás a területen az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével, részletes kutatási terv benyújtásával történhet. A kutatás eredményeit tartalmazó jelentés egy-egy példányát a kutatást végzőnek el kell juttatnia az illetékes természetvédelmi hatóság, továbbá a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság és az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeum részére.

5.6. Terület- és földhasználat

- a) A területet funkciójának megfelelően rekreációs területként lehet használni.
- b) A területrészek jellegének, a területhasználat módjának megváltoztatása – ideértve a nyomvonalas létesítmények építését vagy más beépítést is – kizárólag a természetvédelmi kezeléssel összhangban és az illetékes természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételek mellett lehetséges.
- c) Tilos hulladék és egyéb szennyező anyag lerakása.
- d) Növényzet eltávolítása csak a természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban végezhető.
- e) A területen található létesítmények üzemeltetésével összefüggő fenntartási és hibaelhárítási tevékenységeket külön korlátozások nélkül, de a természetvédelmi célkitűzésekkel és a természet- és tájvédelmi jogszabályokkal összhangban kell elvégezni.
- f) Új építmény elhelyezése nem károsíthatja a meglévő növényállományt.
- g) A területen vadászati és vadgazdálkodási létesítmény elhelyezése és a vadetetés tilos.
- h) A területen a mesterséges vadkibocsátás, a zárttéri vadtartás tilos.
- i) A területen ipari és bányászati tevékenység végzése tilos.
- j) A területen nem folytathatók olyan technikai sportok, amelyek a természeti és táji értékeket károsíthatják.
- k) A területen természetközeli erdőgazdálkodást kell folytatni, az erdők korcsoporteloszlását javítani és az erdőtársulásokra jellemző heterogénebb fajokösszetétel kialakulását támogatni kell.

5.7. Természetvédelmi infrastruktúra

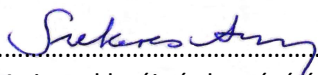
- a) A terület határain a védettséget jelző hatósági tájékoztató táblákat kell kihelyezni, és gondoskodni kell a fenntartásukról.

- b) A magántulajdonossal egyeztetve a területen a meglévő természeti, táji és kultúrtörténeti értékek mellé tájékoztató táblák elhelyezése javasolt.
- c) A magántulajdonossal egyeztetve esetlegesen tanösvény kialakítása javasolt a meglévő úthálózat felhasználásával.
- d) A természetvédelmi védettséget a védetté nyilvánítási rendelet megújításával újra be kell jegyeztetni az ingatlan-nyilvántartásba.

5.8. Erdők kezelése

- a) A természetes erdődinamikai folyamatok érvényesülését biztosító kezelési eljárásokat kell alkalmazni, a természetközeli erdőgazdálkodást minél teljesebb körben kell megvalósítani. Törekedni kell a természetközeli élelves állományok kialakítására.
- b) Az erdei gyümölcsfa-, valamint értékes, ritka kísérő- és elegyfa fajokat a nevelővágások során kímélni kell.
- c) A véghasználatokat csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni. Fakitermelési, vagy egyéb munkák után a munkálatok során keletkező szennyeződések és szemetet maradéktalanul fel kell számolni.
- d) A vegyszeres ápolás tilos.

.....
Bruckner Attila, okl. táj- és kertépítésszernök
táj- és természetvédelmi szakértő
SZ-043/2009
8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.

.....

Szekeres Anita, okl. táj- és kertépítésszernök
táj- és természetvédelmi szakértő
SZ-018/2012
8100 Várpalota, Tábormező u. 20.

Mellékletek

- védetté nyilvánító határozat
- áttekintő térkép
- élőhely térkép
- tulajdoni lap másolatok

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

Az ún. Piros-ház, felújított szállásépület

Az Esterházy majorság díszes, kovácsolt vas kapujának maradványa

Kápolna

A parkerdő délnyugati oldalán lévő kaszáló, háttérben a szegélyerdővel

A parkerdő északi oldalán lévő kaszáló

A parkerdő bevezető útja